

הבעה עברית

חיבור עברי, 1 יח"ל, 905031

שים לב!
בפירוט שלהלן יש מיקוד של מה שייכלל במבחן.

- (1) מבנה השאלון: על הנבחן לבחור בנושא אחד מבין שישה נושאים, ולכתוב עליו מאמר עיוני. נושאים 1-5 כוללים קטעים לקריאה, נושא 6 כולל מובאה (ציטטה) מן המקורות. יש לכתוב מאמר ביזקה לקטע או למובאה ועל פי ההנחיות.
- (2) הנושאים לכתיבה: הנושאים לקוחים מהתחומים האלה: חינוך וטכנולוגיה, חברה ותרבות, אדם וטבע, מדע וספרות.
- (3) סוג הכתיבה: תידרש כתיבה עיונית. הנבחן יידרש לכתוב מאמר במבנה לוגי-רטורי נתון. בחלק מן הנושאים יידרש הנבחן לבסס את דבריו על הכתוב בקטע ו/או על ידע העולם שלו, להגיב, לנקוט עמדה, ולהביא דוגמאות מניסיונו.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון א', 1 יח"ל, 011107

שים לב!

להלן פירוט החומר שממנו יחוברו שאלות המבחן וגם חומר שלא ייכלל במבחן.

השאלון יכלול טקסט מרכזי בהיקף של עד 750 מילים, וכן טקסטים נלווים (מסוג איור, מודעה, תרשים, טבלה וכיו"ב).

פרק א – הבנה והבעה (50 נקודות)

ייכללו – שאלות (סגורות, פתוחות ומעורבות) על הטקסט המרכזי ועל הטקסטים הנלווים. השאלות יהיו מהיבטים שונים: תוכן, מבנה ולשון (לרבות אמצעים רטוריים). ייבדקו ממדי ההבנה האלה: איתור מידע ואחזורו, פרשנות והיסק, הערכה וביקורת. מטלת סיכום (רגיל או בורר) של המידע הכלול בטקסט.

לא ייכללו – מטלת כתיבה רחבה (בזיקה לטקסט או שלא בזיקה לטקסט).

פרק ב – אוצר המילים והמשמעים; שם המספר (26 נקודות)

ייכללו – אוצר המילים והמשמעים.
* פירושי מילים וצירופים, קונוטציות, נרדפות וניגודיות, רובדי לשון, לשון ציורית, פוליסמיה והומונימיה.
* ניתוח של ערכים ממילון אבן-שושן [המהדורה החדשה, 2003] והשוואה ביניהם. שם המספר.

לא ייכללו – יחסי מילים ומשמעים אחרים מאלה שצוינו לעיל.
– בתחום שם המספר לא ייכללו: שברים פשוטים, מספרים מעורבים, מספרים שיש בהם נקודה עשרונית.
– אותיות השימוש.
– מילות היחס.

פרק ג – תחביר ומערכת הצורות (24 נקודות)

בפרק זה על הנבחן לבחור בשאלות מתחום התחביר או מתחום מערכת הצורות או משניהם.

תחביר

ייכללו – סוגי המשפטים: פשוט (פועלי), מורכב, איחוי (מאוחד).
– עיקרי המשפט: נושא, נשוא, משלים שם (לוואי), משלימי פועל (לא תידרש הבחנה בין משלימי הפועל השונים).
– קשרים לוגיים.
– סדר מילים.
– צירופי סמיכות (התאם, יידוע וריבוי).

לא ייכללו – משפט שמני.
– תקינות – פיסוק.
– דיבור ישיר ודיבור עקיף.

מערכת הצורות*

- ייכללו** – זיהוי שורש בפעלים ובשמות.
 – שמות פעולה.
 – ניתוח ונטייה של פעלים.
 – ניתוח ומיון של שמות לפי דרכי תצורה (שורש ומשקל, בסיס וצורן).
 – שאילה מלעז.
 – משמעויות של בניינים.
 – משמעויות של צורנים.

- לא ייכללו** – תקינות בצורות הפועל.
 – הלחם בסיסים.
 – הבחנה בין צורן גזירה ובין צורן נטייה.
 – משמעויות של משקלים.
 – חלקי דיבר, שימושי הבינוני.

הערה: השאלות בפרקים ב-ג יהיו במידת האפשר בהקשר של הטקסט.

---

* השורשים יהיו מגזרת השלמים (כולל שורשים מרובעים), מגזרת חסרי פ"י ומגזרת חפ"י צ בלבד; עם זאת כל צורה מהגזרות האחרות (פועל או שם) תנוטה על דרך השלמים עשויה להיכלל במבחן (כמו פִּגְן, יִסְלֵל).

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון ב', 1 יח"ל, 011108

שים לב!

להלן פירוט החומר שממנו יחוברו שאלות המבחן וגם חומר שלא ייכלל במבחן.

המבחן יכלול מאמר טיעון בהיקף של כ-800 מילים.

פרק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

א: הבנה (25 נקודות)

ייכללו: שאלות על הטקסט השלם ועל חלקיו מהיבטים שונים: תוכן, מבנה, לשון ורטוריקה (כגון לשון ציורית, משלב ושדה סמנטי).

ייבדקו ממדי ההבנה האלה: איתור מידע, פרשנות והיסק, הערכה וביקורת.

לא ייכללו: שאלות על האמצעים הרטוריים האלה: הומונימיה, שבירת קולוקציות, שימוש במילים ארכאיות, שאלות רטוריות ושימוש בגוף ראשון.

ב: הבעה (25 נקודות)

תיכללו: כתיבת מאמר טיעון בהיקף של כעמוד וחצי.

ג: טקסטים מן המקורות – חלק זה לא ייכלל במועד זה.

פרק שני – תחביר (24 נקודות)

בפרק זה יש לענות על ארבע שאלות: על שאלת חובה אחת ועל שלוש שאלות בחירה.

ייכללו – סיווג וניתוח של משפטים מהסוגים האלה: פשוט, איחוי (מאוחה), מורכב, וכן של משפטים בעלי נושא סתמי, ומשפטים בעלי חלקים כוללים.
 – זיהוי התפקיד התחבירי של חלקי המשפט.
 – המרות של מבנים תחביריים נתונים במבנים תחביריים אחרים, ועמידה על הבדלי התפקוד ביניהם.
 • השאלות עשויות לכלול הן סיווג משפטים וניתוחם והן המרות.

לא ייכללו – ניתוח משפטים חסרים.

– ניתוח משפטים בעלי חלק ייחוד.

– ניתוח פסוקית מצומצמת.

– ניתוח פסוקית נשוא.

– תקינות – זיהוי מבנים תחביריים משובשים (למשל בהתאם ובהצרכה), ותיקונם.

– מבנים דו-משמעיים מבחינה תחבירית, ושכתובם למבנים חד-משמעיים.

– קריאה, פנייה.

פרק שלישי – מערכת הצורות (26 נקודות)

בפרק זה ייכללו שלוש שאלות: שאלת חובה אחת (זיהוי שורש של פעלים ושמות),
 וכן שתי שאלות בחירה מבין ארבע (מתחום הפועל, מתחום השם או משניהם).

ייכללו

בפועל: – ניתוח ונטייה של פעלים מגזרות שונות.

– תקינות.

בשם: – מיון שמות לפי דרכי התצורה, והסבר דרך התצורה; משמעויות המשקלים והצורנים.

– תקינות.

לא ייכללו – פעלים ושמות מגזרת נחי פי"ו*.

– פעלים ושמות מגזרת חסרי פי"צ*.

– שאלות על פעלים ושמות שנוצרו משורשים תנייניים.

– שאלות על פעלים גזרי שם.

---

* בבחינה עשויות להיכלל צורות השייכות לגזרות שהושמטו אך נוטות על דרך השלמים (כגון נָרַד, יָצִיחַ).

הבנה, הבעה ולשון, שאלון ב', 1 יח"ל, 011108, שאלון מותאם – עדכון למועד חורף תש"ע

בשאלון זה רשימת הנושאים קבועה, ואין בה צמצום נוסף.
להלן עדכון למועד חורף תש"ע:

במועד זה **לא ייכלל** בשאלון פרק ג (שבחלק I) – "טקסטים מן המקורות".

הנקודות בחלק I – הבנה והבעה – יהיו:

פרק א – הבנה 25 נקודות

פרק ב – הבעה 25 נקודות

50 נקודות

אין שינוי בפרקים האחרים בבחינה.